

نازدهای میراث مکتوب

ماهتاب شام شرق،

گزاره و گزینۀ اندیشه شناسی

اقبال / محمدحسین ساکت

- مرکز پژوهشی میراث مکتوب در راه باز سازی و زنده داری میراث مشترک ایران و شبه قاره گام‌های بلندی برداشته است. یکی

از دستامدهای آن، برگزاری یکصد و بیست و هشتمین زادروز اندیشمند بزرگ و برجسته جهان معاصر علامه محمد اقبال لاهوری در ۲۷ آبان ماه ۱۳۸۳ شمسی / ۱۷ نوامبر ۲۰۰۴ میلادی بود که با همکاری دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، شورای گسترش زبان و ادب فارسی، مرکز گفت و گوی تمدن‌ها و ستاد چهره‌های ماندگار انجام شد.

مرکز پژوهشی میراث مکتوب بر آن شد تا سخنرانی‌ها و گزارش بزرگداشت علامه اقبال را منتشر کند.

این اثر گزارش بلند همایش مرکز همراه چکیده‌های از دیگر همایش‌های اقبال در ایران است که از دو دفتر تشکیل شده است: دفتر اول، همایش اقبال در ایران از امروز تا دیر باز که شامل گزارش از همایش‌های برگزار شده از مراکز مختلف فرهنگی است؛ و دفتر دوم، از اقبال تا اقبال، که برگزیده مقاله‌ها و ترجمه‌هایی از کتاب‌ها و مجلات و نشست‌های گوناگون در ایران و پاکستان را شامل می‌شود.

کتاب ایرانی

فرانسیس ریشار، از نویسندۀ کتاب ایرانی از آن دسته محققانی است که در فرانسه به صفت «موش کتابخانه» شهرت دارد. از روزی که کتابخانه ملی امروز فرانسه در چهار قرن پیش

پا گرفت، تا به امروز، که یکی از غنی‌ترین کتابخانه‌های جهان به شمار می‌رود، کمتر کسی پیدا می‌شود که مثل فرانسیس ریشار به اندازه او در زمینه شناسایی نسخ و تنظیم فهرست و معرفی آنها زحمت کشیده و کار کرده باشد. صرف نظر از نوشته‌های مختلف او، همین کتاب ایرانی به تنهایی برای شناساندن او و آشنایی با کارها و فعالیت‌هایش کافی است. این کتاب حاصل تجربیات و تحقیقات چندین ساله ریشار در زمینه نسخه‌شناسی و فهرست نویسی است، سرشار از اطلاعات دقیق علمی در زمینه چهار مبحث متمایز است. مبحث نخست در گزارش چگونگی تشکیل و تنظیم «مخزن فارسی» کتابخانه ملی فرانسه است.

مبحث دوم به موضوع نقل و انتقال متون در ایران از روزگار قدیم تا زمان ما می‌پردازد. نویسنده، جامی شاعر نامدار قرن نهم را برای نشان دادن وجه عملی دامنه گستردگی این علم مثال می‌زند، که یک نمونه

موفقیت ادبی است. که این بخش مبحث سوم را تشکیل می‌دهد.

مبحث چهارم به «تزیین» و شناخت و معرفی آن می‌پردازد که از مشخصه‌های این کتاب نیز می‌باشد. به این ترتیب کتاب/ ایرانی خواننده را با کم و کیف کتاب فارسی در جهان ایرانی و چگونگی شکل‌گیری و تکامل صنعت کتاب‌سازی و کتاب‌آرایی آشنا می‌کند.

جامع التواریخ (تاریخ

اقوام و پادشاهان ختای)

رشیدالدین فضل‌الله همدانی؛

تصحیح و تحشیه: محمد

روشن

خواجه رشیدالدین فضل

الله همدانی (در گذشته ۷۱۸

ه. ق) طبیب، عالم و مورخ

دانشمند دوره سلطنت غازان

خان و جانشین وی اولجایتو. ابتدای سلطنت ابوسعید،

مقام وزارت ایلخانی را داشت. او به عنوان مورخی

برجسته مقامی ممتاز دارد و تألیفات تاریخی وسیعش

تحسین محققان را برانگیخته است.

او آثار متعددی از خود به یادگار گذاشته که بخشی در

حوزه تاریخ و شماری در معارف دینی نظیر تفسیر، علوم

قرآن و احکام می‌باشد.

جامع التواریخ توسط گروهی از محققان و مترجمان

و زیر نظر وی آماده شده است. رشیدالدین نخست به

فرمان غازان خان، تألیف تاریخ مغول را آغاز کرد و تا

دوره سلطان محمد اولجایتو به انجام رسید. سپس از

سوی اولجایتو مأمور شد تا تاریخ عمومی تألیف کند. و

این کار سترگ پس از ۵۰ سال به پایان رسید.

این اثر بخش مربوط به تاریخ اقوام پادشاهان

چین (ختای) می‌باشد. برای نخستین بار بر اساس

معتبرترین نسخ، تصحیح و به زیور طبع آراسته شده

است.

با غزالی تا بهشت/

تلخیص و بازنویسی المنقذ

من الضلال اثر امام محمد

غزالی؛ به کوشش دکتر

غلامرضا جمشید نژاد اول

المنقذ من الضلال و

الموصل الی ذی الغرة و

الجلال، کتابی است با حجم

کم و اهمیت بسیار، که

غزالی در آن به شرح تاریخ اندیشه خود پرداخته است.

غزالی این کتاب را هنگام بازگشت به تدریس در نظامیه

نیشابور تألیف کرده است. این اثر به موضوع شناخت شناسی

می‌پردازد و در آن ما از چگونگی پیدایش حالت شک و

شکست‌ها و سپس پیدا کردن گم گشته غزالی آگاه می‌شویم.

کتاب حاضر مشتمل بر نه بخش و بیست فصل می‌باشد.

این کتاب از سلسله کارنامه دانشوران ایران و اسلام از

سوی انتشارات میراثیان به چاپ رسیده است.

کتاب‌های در دست نشر

دیوان اشراق: سروده حکیم و فیلسوف بزرگ،

میرداماد است. این کتاب شامل مجموعه اشعاری است

که از این فیلسوف بزرگ به جای مانده است.

پیشگفتار این کتاب توسط جویا جهانبخش نگاشته

شده و سمیرا یوستین آن را تصحیح کرده است.

تقویم الایمان: اثر میرداماد، که مزین به حواشی

ملاعلی نوری است، حاوی آرا و اندیشه‌های مولف درباره

مهم‌ترین مسائل فلسفه اسلامی به ویژه علم الهی است.

این اثر نیز توسط میرسید احمد علوی که از شاگردان

برجسته میرداماد به شمار می‌رود، شرح شده است.

مجالس جهانگیری: تألیف عبدالستار بن قاسم

لاهوری است. کتاب شامل وقایع و گفت و گوهایی

است که مؤلف در طی سه سال در مجالس شبانه دربار

نورالدین جهانگیر، شاهد آن بوده است.

این اثر برای نخستین بار توسط دو استاد پاکستانی،

عارف نوشاهی و معین نظامی تصحیح شده است.